

НЕОБВО ВІРІЖИТЕ

*Списання
за социални цеси,
политика и култура*

Бр. 6, јуну 2011
ГОДИНА LXXXVI

те революционни в незападните страни. Тъкмо тогава започва и реалната борба за национално възбуждане на Турция, Китай, Персия, за прогрес в Латинска Америка, за гекомонизация на Индия, Виетнам и Африка.

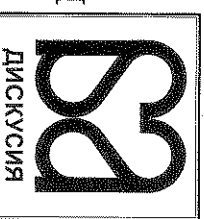
В школските учебници вероятно няма да напишат всички това, но университетските историци положително ще пишат книги с примерно таква съдържание. И когато учените започнат да преоценяват националната и световноисторическата роля на Ленин, нещо непременно ще гостигне и го масово съзнание. Наробът ще изпита чувството на гордост и това ще говее го политически последици, защото, струва ми се, гнес на руснаците и на много от съседните им това чувство съвсем не им гостига, а Ленин им гава абсолютно реален побог за него.

И накрая, *пето*, ще видят в лицето на Ленин решителен и галновиген политически лидер. Той се качва на влак, като преценява и рисковете от подобно решение, и откриващите се дългосрочни възможности. Изправя се на бронирания автомобил и прозвонася неочаквано решителна реч. Той убеждава болшевиките, че е време га вгугат властта, която е „паднала и се търкала по улиците“. Дори Новата икономическа политика (НВП) съвместелства за неговага решителност и галновигеност. Ленин знае кога рязко га сменги посоката и га избеее страната на друг курс. Националните герои са непременно решителни хора. Ленин понякога грещи, по-често се оказва прав, но никога не е нерешителен.

Емо могага прогноза. Някъде към 2050 г. е напълно възможно Ленин га стане основният национален герой на Русия. Това, ще отбележа, нищо не ни говори и за бъдещето на социалната теория на марксизма, и за политическата практика на ленинизма през 2050 г. било в Русия или където и га е гругаде по света. Ясно е едно: марксизмът-ленинизмът ще изгезне не само от политическата арена, а и от паметта на хората. Това възгност и ще направи възможнона и вероятна историческата реабилитация на Ленин.

„Експерт“ №1 (735)
27 декември 2010 - 17 януари 2011
Пребог Елена Аалекова

Георги Найденев
„АВАГА“ ИДЕОЛОГЕМА ЗА
УСПЕШНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ
НА „СОЦИАЛИЗМА“ В КИТАЙ

Георги Найденев е професор в категра „Публична административна и регионално развитие“ на УНС. Преподава социология, политология, сравнителна публична административна, публична власт и политики, стопанска история и гр. Автор е на книгите „Какво става“ (1991) и „Стгогашината парадигма“ (2003), а също така на 4 самостоятелни монографии, 2 учебника, 7 студии, повече от 60 докладга на международни и национални конференции, публикации в Англия, Франция, Швейцария, Русия и гр.

През 2010 година регига автори, самоопределящи се и определяни като „деви“, публикуваха книга и статии, в които активно пропагандират идеологията за успешната трансформация на „социализма“ в Китай и неуспешната в България и гругите европейски „социалистически“ страни (1). Внушава се прегстава, че поради некадреността на партияното и гругавното ръководство в България и гругите европейски „социалистически“ страни, „социализмът“ не бил „успешно трансформиран“, а това било напълно възможно, както показва опитът на Китай.

Сама по-себе си идеологията за успешната трансформация на „социализма“ в Китай не е нова. Но в момента активността в габането на публичност на тази идеология от „девите“ идеолози е много по-голяма, отколкото в предходни години. Нетната „аргументираност“ се увеличава. Освен това тази идеология е съчетана с все по-засидаващ се „антиамериканизъм“ (2). Тя активизира и пипичната

българска нагаса, че „някой друг ни е виновен“ – в случая Горбачов и перестройчиците.

В статията ще разгледам няколко въпроса: Какви са причините (вътрешни и външни) за активизиране на тази идеология? Доколко е вярна тезата, че в Китай има трансформация на „социализма“, различни или едниотипни са трансформациите на „социализма“ в Китай и в европейските „социалистически“ страни? Какво е влианието на външните фактори за успеха, или провала на реформите на „социализма“?

Вътрешни причини

През 2010 г. икономическото положение на широко слоеве от населението в България се влоши. На фона на излизане от кризата на другите европейски страни и съчетано със сериозното разочарование от резултатите на „прехода“, това повиши социалната активност и протестните движения. Българската социалистическа партия също се активизира като опозиционна партия. Нейните идеолози започнаха да лансират в публичното пространство нови или модифицирани стари идеологии, една от които е за успешната трансформация на „социализма“ в Китай и неуспешната в България и другите европейски „социалистически“ страни.

От друга страна, момантата гоминация на ПЕРВ в електоралните предпочитания през 2010 г. се „изпразва“ с бързи темпове. Електоралната разлика между ПЕРВ и ВСП става все по-малка. Оптимизмът на „червеният“ елит, че може да възстанови позициите си във властта, се възражда. Възражда се и потребността да представят „социализма“ като „прегазена“ или „погубена“ по субективни причини възможност, бирата в която обаче не бива да се губи. Идеологията за успешната трансформация на „социализма“ в Китай и неуспешната в другите „социалистически“ страни“ легитимира новите амбиции на ВСП за власт на престопащите през 2011 г. местни и президентски избори.

Външни причини

Световната икономическа криза (2008-2010 г.) се представя от всички угейни меченици по целия свят като причинена от прекомерния „либерализъм“ на управленските политики на най-развитите страни. Това няма нищо общо с реалитетността (3). Но тази фалшива теза „възвръща“ идеологиите, че слуг като „либерализмът“ се е „пробавил“, то може би „социализмът“ отново има шанс да спечели общественого гаверие.

Везпорен факт е, че в условията на световната икономическа криза Китай има висок и устойчив растеж на икономиката. От този факт „левите“ идеолози правят извода, че причината е, че неговата икономика е „социалистическа“. Следователно изобщо не бива да се търсят „социалистически“ европейски страни трябва да преосмислят причините за провала на своя преход, олюбова да гласуват гаверие на „социалистическата“ партия, а тя, поучена от грешките си и слугбата „свемия“ пример на Китайската комунистическа партия, отново ще ни поведе към прекарното бъдеще, защото сега вече знае „верния път“. Т.е. идеологията за успешната трансформация на „социализма“ в Китай и неуспешната в България и другите европейски „социалистически“ страни има напълно инструментална цел – легитимира новите амбиции и стремежи към власт на българската социалистическа партия (и разбира се, на другите „леви“ политически формации).

Доколко е вярна тезата, че в Китай има успешна трансформация на „социализма“, различни или едниотипни са трансформациите на „социализма“ в Китай и в другите европейските „социалистически“ страни? Какво разбичрат „левите“ идеолози пог „успешна трансформация на социализма в Китай“?

Неофициалната теза е, че в Китай, за разлика от СССР и другите бивши „социалистически“ страни, Китайската комунистическа партия успява да разруши монопола на гържбящата собственост, без да разрушава монопола на своята власт. Тоест мяхната бода е, че в бившите „социалистически“ страни се разрушава авторитарната политическа система. Разбира се, това те никога няма да го изкажат. Но вдушенето към „леви“ електорат – „Горбачов предаде“ „социализма“ и ни лиши от власт“, е много силно. И това при повождение, че през целия преход ВСП има много силно присъствие както в местната, така и в централната власт!

Официалната теза на „левите“ идеолози е, че в Китай се е реализирал плавен преход към „социалистическа пазарна икономика“, а не към „губ“ капитализъм, както у нас и в другите бивши „социалистически“ страни. А „социалистическата пазарна икономика“ в Китай вече гоказва своите предимства пред „губия“ капитализъм – през 2010 г. Китай излезе на второ място слуг САЩ по брутен вътрешен продукт.

Официалната теза, че свързаността на трансформацията е преход от „плавна“ към „пазарна социалистическа“ икономика, не отговаря на фактите. В момента в Китай около половина от БВП се създава в частния, а не в гържбяния сектор. Ако приемем официалната теза на китайския комунистически елит и на българските „леви“

ицеолози, че гържливната собственост е „обществена“, очевидно преходът в Китай е към корпоративен гържлив капитализъм (може да се използва и терминът „смесена икономика“), а не към нова форма на „социализъм“. Потвърждава го и фактът, че 4/5 от увеличението на заетите работни места се осигурява от сектора на „необществени“ форми на собственост“ (4). Перспективата е повече от ясна! Дори приемайки тезата на официалната ицеология на ККП и на Бъгарските „Деви“ ицеолози, ясно е, че трансформациите в СССР и Централна и Източна Европа от една страна, и в Китай, от друга страна, са едни и същи по своя характер – преход към корпоративен капитализъм. Така че „девите“ ицеолози нямат абсолютно никакво основание да говорят за успешна трансформация на „социализма“ в Китай.

Още по-несъстоятелна е тяхната теза, ако в търкуването на социалните трансформации в „социалистическите“ страни се откажем от гоминичизацията в социалните науки Ленинова парадигма „социалистическа революция, социализъм, обществена собственост“ и възприемем парадигмата на класическия марксизъм „буржоазна революция, гържлив капитализъм, грунда собственост“. Тое е, ако разгледаме Октомврийската, Деветосептемврийската и т.н. революции като буржоазни, а не като „социалистически“ революции, възникнали в резултат на тези революции обществата като гържлив капитализъм (съветски гържлив капитализъм), а не „социализъм“, и гържливната собственост като групова частна собственост, а не като „обществена“ собственост (5).

При такъв поглед се вижда, че трансформацията в СССР и Централна и Източна Европа от една страна, и в Китай, от друга страна, са естествени и закономерен преход от съветски гържлив капитализъм към корпоративен гържлив капитализъм. Срещу това разбирание може да се възрази, че социалната цена в Китай е много по-ниска в сравнение с трансформациите в групите бивши „социалистически“ страни. Но разликата в цената по принцип не е разлика в същността на прехода. Социалната цена на прехода съвсем не е еднаква в бившите „социалистически“ страни. Има група страни – Бъгария, Русия, Румъния и гр., където тази цена е безспорно много висока. Но има и друга група страни – Словения, Хърватска, Чехия, Словакия и гр., където социалната цена не е висока. Сякобатежно „социалната цена“ не може да бъде индикатор за различна същност на прехода в Китай, от една страна, и прехода в бившите „социалистически“ страни, от друга страна.

Факт е обаче, че в Китай преходът от съветски към корпоративен гържлив капитализъм се извършва без Китайската комуни-

стическа партия да „изпусне“ властта, запазвайки авторитарната политическа система, за разлика от прехода в СССР и централно и източноевропейските „социалистически“ страни (6). Ако приложим класическата Марксова методология към трансформациите на „социалистическите“ общества, можем да разберем причините за тази разлика. Кои са те?

Авторитарните политически системи са естествена форма на политически опношения в периода на генезиса на капитализма. Това е така както преди основната буржоазна революция, когато капиталистическият начин на производство се развива в рамките на абсолютната гържливост, така и след основната буржоазна революция, когато се утвърждава в условията на бонапартистка гържливост. Например, във Франция след основната буржоазна революция през 1789 г., след смяната на няколко режима племенният на Наполеон – Луи Бонапарт, след преврат установява стабилен авторитарен политически режим. По този повод Маркс отбелязва, че в ранните фази на трансформации на традиционното общество в капиталистическо почти във всички страни след прогълтателни борби между различните фракции на буржоазията (между нея и гребитите собственици, между нея и пролетариата) се стига до установяване на авторитарен политически режим. Буржоазията в края на краищата се опъква от политическата си свобода, закрепена в конституцията на законодателната власт (парламента), за да осигури свободата на стопанската си дейност „...буржоазията признава, че нейните собствени интереси и повеляват да се спаси от опасността на самоунищожението; че за да възстанови спокойствието в страната, трябва да се запази ненакърнена нейната социална власт, трябва да бъде сломена политическата ѝ власт; че отгледните буржоа могат да прогълтат да експлоатират другите класи и невъзможно да се радват на собственост, семейство, религия и ред само при условие че буржоазията като класа, наред с другите класи, е осъдена на еднакво политическо нищожество, че за спасението на нейната кесия трябва да ѝ бъде отнета короната, а мечът, предназначен да ѝ пази, трябва да бъде окачен над собствената ѝ глава като Дамоклов меч“ (7).

В политологията за означаване на авторитарните политически режими в страните от първия ешелон на капитализма се използва категорията бонапартистка авторитарност (бонапартистка гържливост). Формите на този тип политически режими могат да бъдат различни – например бонапартистка монархия, военно-бонапартистка република или палеоцицпарен бонапартизъм и гр. За страните от

внория и третия етап на капитализма се използва по-широк спектър от категории – парламентарен авторитаризъм, неопарламентаристи режими, абсолютистко-бонапартистки режими, абсолютно-колониални режими и пр.

В страните от третия етап на капитализма, какъвто е Китай, условията на трансформация на прагматичното общество в капиталистическо са извънредно разнообразни. В тях природокамитичните условия, традици и изходно ниво са първо различни. Освен това, за разлика от страните от първия етап на капитализма, където авторитарните политически режими трябва да установяват основно контролс между различните класи или между различните фракции на пробиващите класи, в страните от втория и третия етап на капитализма авторитарните политически режими трябва да установяват контролс и между различните етнически и религиозни групи. Това е несравнимо по-трудна задача и затова авторитарните режими в страните от втория и третия етап на капитализма са първо разнообразни. Несъмнено са, но също и по-малко възобновяват опитите да се установи режим, който веднъж завинаги да сложи „дъг“ в страната и да осигури спокойствие.

Такъв е режимът на Китайската комунистическа партия. Може ли обаче този режим да бъде безкраен, както мислят „левите“ идеолози? Категорично не! Аз дълбоко се съмнявам дали ще извържи дори през бауките четири десетилетия. И много се спирахвам в бауко бързете – в рамките на това или най-много на следващото десетилетие, какво ще стане в Китай. Защото преходът от авторитарна към демократична политическа система в Китай е също толкова неизбежен, колкото беше и за СССР и другите източноевропейски „социалистически“ страни. А сътресенията в Китай (явно да са незащитени, но е много вероятно да са сериозни) при този преход ще се отразят драматично на целия свят.

Преходът в Китай към демократична политическа система е неизбежен, защото в бауко бързете в страната ще извърши ингустириализацията. Историческият опит показва, че в страни, където е приключила ингустириализацията (т.е. по-голямата част от работната сила е заета в едрото промишлено производство), естествена форма на политически отношения е демократичната политическа система. В Китай преходът към корпоративен гържавен капитализъм се извършва по време на ингустириализацията. Запазва се авторитарната политическа система, защото тя е естествена форма на политически отношения навсякъде по света за периода на ингустириализация. Свек като приключи ингустириализацията, свек като

ингустириятта „всмуче“ гугантската многомилионна маса селско население, упражняващо ръчен труд (а това ще стане през сегашното или най-късно през следващото десетилетие), преходът в Китай към демократична политическа система е неизбежен.

В бъдеще „социалистически“ страни преходът към корпоративен гържавен капитализъм се извърши свек ингустириализацията. Преходът към корпоративен гържавен капитализъм е свързан и с преход към демократична политическа система, защото тя е естествена форма на политически отношения за страни, в които е приключила ингустириализацията (9).

Например в България ингустиризацията приключва в средата на 70-те години на XX век. Още тогава е обществено необходимо да се направи преход към корпоративен гържавен капитализъм и към демократична политическа система. Има ли обаче осмисляне на тази необходимост от комунистически елит? Категорично не! За разлика от китайския комунистически елит, който осъзнава необходимостта да се направи преход към корпоративен гържавен капитализъм (в тяхната терминология „социалистическа пазарна икономика“), българският политически елит съзира необходимостта египтено от „реформи“ в рамките на голямоинираща гържавна собственост (9).

По това се различава не само от китайския, но и от комунистическия елит на някои европейски „социалистически“ страни – например от чехословашкия комунистически елит, който още през шейсетте години, също като китайския, се насочва към политика, водеща към гисперсия на едрия централизиран гържавно-монополистичен капитал. Тази политика е пробавена поради нахлуването на войските на Варшавския договор през 1968 г.

Ако побобен опит беше направен и в България, щеше да стане същото. Но в България изобщо не е правен побобен опит. Плахи „намеци“ в тази посока са гискусията за нарочно-спобвите отношения при „социализма“, за „новия икономически механизъм“, „концепцията“ за прегаване на обществената собственост за споланисване от трудовете комплектите и гр. (10). Но липсват каквито и да е тези за необходимостта от преход към корпоративен гържавен капитализъм. Няма никакви фракции в политическия или научния елит, които да защитават необходимостта от гисперсия на едрия централизиран гържавно-монополистичен капитал (дори и в идеологемна форма за преход към „социалистическа пазарна икономика“). Никаква, побобна на китайската, стратегия за трансформация в публичното пространство не е защитавана. Ако бъркам, нека Александър Дилев, Васил Проганов и другите защитници на идеологемата, че в България

е имало възможност за победна на кимайската трансформация, ме опробергати и посочат кога, къде и кой е предавагад победно нещо. Тогов съм га приема като показателство на тяхната теза не само публични документи, но и документи от закрития партиен фонд.

Да обобщим: трансформациите в Кимай и европейските „социалистически“ страни са еднотипни – тяхната същност е преход от съветски гържавен капитализъм към корпоративен гържавен капитализъм.

Това, че в европейските страни трансформацията се извършва в услобията на геокорпративна политическа система, а в Кимай в услобията на авторитарна политическа система, се гъджи на разликата в степента на индустриализация – в Кимай по време на извършване на икономическата трансформация индустриализацията е в ранна фаза, което предполага едни или други форми на авторитарни режими.

Същностен момент на идеологията за успешната трансформация на „социализма“ в Кимай е хипертрофирането на възпянето на бърните фактори за „успеха“ на трансформацията на „социализма“ в Кимай и нейния „успех“ в източноевропейските страни.

Основна теза в идеологията на „девите“ идеолози за успешната трансформация на „социализма“ в Кимай и неуспешната в България и другите европейски „социалистически“ страни е, че Кимай е напред „успешна реформа на социализма“, защото е независим от СССР. А България не е „реформирала успешно социализма“, защото е зависима от СССР и пробвалът на перестройката в СССР се отразява фатално на реформирането на „социализма“ в България. „Още няколко години и щяме га реформираме социализма, ако не беше пустата перестройка!“ – това е широко разпространено разбичване за „пробава на социализма“ в левия квазиемос и едит (11).

Ако пог „реформиране на социализма“ в България се разбича запазване на авторитарната политическа система и властта на БКП, т.е. на чд.1 от погаваната конституция, безспорно перестройката имаше капиталистически последици. Вече е абсолютно ясна голямата роля на съветските органи за сигурност в организирането на българската вътрешна партияна „опозиция“ с лидер Андрей Луканов и оказването на натиск върху Тодор Живков га се отпегли от властта. От тази гвевна точка „девите“ идеолози имат право. Тук могат га се загагат следните въпроси:

Имаше ли морално право „перестроецният“ съветски едит начело с Горбачов га се освободи от неоконституцията си икономическа действителност от българския комунистически едит (много сполучлив израз на В. Проганов)?(12). Могат отговор е категорично га! В средата на

осемдесетте години съветската икономика не изгържа повече на изсмукването на националния гоход (13).

В момента ролята на Горбачов за социалната трансформация на съветското общество се неганджиря, което е изключително несправедливо. Горбачов, поемайки голям личен риск, започва освобождаването на Русия от неоконституцията и икономическа зависимост от централно и източноевропейските „социалистически“ страни. Това е голямо дело за Русия, и то заслужава признание. Безумният начин на социалната трансформация в Русия през 90-те години е дело на сегашния руски едит, който с „прегатеелството“ на Горбачов се опитва га си вземе ръцете от собствената си вина.

Българският комунистически едит също се опитва га си вземе ръцете с „прегатеелството“ на Горбачов. Възможно е безумния преход (чрез спратегията на ценобите шкове) към корпоративен гържавен капитализъм вина носи той и само той (и разбира се, неговите спнове, които спнаха идеолози на този вариант на социална промяна)(14).

Дори га предположим, че нямаше бърнина руска намеса в свалянето на Тодор Живков от власт, можеше ли га се запази авторитарната политическа система? Не! Защото в България, а и във всички бивши „социалистически“ страни преходът към корпоративен гържавен капитализъм беше неизбежен – в края на осемдесетте години управлението на националния капитал беше банкрутира (15). Авторитарният гържавен капитализъм в централно и източноевропейските „социалистически“ страни неизбежно воу го преход към геокорпративна политическа система. Ако е обратното, защо Андрей Луканов не успя га запази чд.1 от конституцията? Защо в нищо една централна или източноевропейска страна не се запази авторитарната политическа система? Всички лидери на комунистически партии ли са „прегатеелни“? Очевидно не!

Загкулицната политическа намеса на Горбачов в свалянето на Тодор Живков само ускори процеса, но не тя гаде посеката на развитието. Първо, защото Русия така или иначе щеше га се освободи от неоконституцията си икономическа зависимост от нас и това неизбежно щеше га говеде го преход към корпоративен гържавен капитализъм. Държавния бюджект щеше га се спазява само от приходите от произвоството и търговията с наркотици. Агонията щеше га прогъджи най-много още гве-три години. Второ, защото Т. Живков, когато и га беше живен, нагали чисто физически и психически щеше га изгържи и га остане начело на властта по-гъдго време. А неговата смйна неизбежно щеше га същия резултат.

Така че не „независимостта“ на Кимай и „зависимостта“ на бившите „социалистически“ страни от СССР е причина за разликата в начина на трансформация на съветския гържавен капитализъм в корпоративен гържавен капитализъм. Причината, както вече няколко пъти отбелязах, е разликата в степенита на индустриализация в периода на преход.

Моите очаквания са, че идеологията за успешната трансформация на „социализма“ в Кимай и неуспешната в България и другите европейски „социалистически“ страни ще има краткотрайно влияние и то само върху твърдия „червен“ електорат. Не виждам в нея потенциал, за да привлече, въодушеви и мобилира към политическа активност млади и мислещи българи. Въпреки това тя заслужава аналитично внимание от страна на политическата социология.

Бележки

- (1) Най-активни са Александър Дядов и Васил Проганов.
- (2) Дучо аз имам резерви към терминна „антиамериканизъм“. Използвам го така, както е употребен в обществено съзнание – неясен и наслаген към разпаданите от САЩ войни и спремеж към глобална гоминация и надаване на собите интереси с всякакви средства, и не искам да влизам в гущерия за неговото значение.
- (3) Вж. Найџенов, Г., „Световната криза – социологически поглед“, В: Световната криза и икономическото развитие, т. 1, изд. Наука и икономика, Икономически университет – Варна, стр. 119-125.
- (4) Сюгуян, Ани., „Опитът и успехите на Кимай през 30-те години на реформи и модернизация“, сп. „Понегемник“, №1/2, 2010, стр.23.
- (5) Вж.: Найџенов, Г., „Спозоритната парадигма, изд. на Институт по социология – БАН, С., 2003 г. Пачкова, П., „Теорията за гържавния капитализъм – неолобвана и неизползвана“, сп. „Международна политика“, №3, 2010 г., стр.66-83.
- (6) Този факт разпалва „розовите“ мечти на българските „леви“ идеолози, че отново можем да опитаме га възстановим „социализма“, което га се възстанови чд. 1 на конституцията за ръководната роля на БКП.
- (7) Маркс, К., „Осемнадесети броммер на Аду Бонапарти“, Съч. т. 8, стр. 158
- (8) Имам префиг, че е приключил експериментът тип индустриализация. По-нататъшната индустриализация е преги вгучко оп имплезилен тип, т.е. капиталообоженцията са за модернизация и реконструкция на изградените мощности, а не за създаване на нови мощности.
- (9) Трите „Въдн“ на „реформи“ са разлагани в книгата на Мартин Иванов „Реформаторство без реформи (Политическата икономия на българския комунизъм 1963-1989 г.“, Институт за изследване на близкото минало, изд. СЕНДА, С., 2008 г., стр.55-122.
- (10) Вж.: Найџенов, Г., „Спозоритната парадигма, изд. на Институт по социология – БАН, С., 2003 г., стр. 194-200.
- (11) „Провалът на съветската перестройка имаше катастрофични последици за източноевропейските страни, въпреки че и за България, пише Александър Дядов. Тяхното рухване стана неизбежно и то се случва. Те бяха части, елементи на една система... и не можеха да съществуват, след като системата и нейното ядро се разпаднаха. Запаването на социализма не бе по силите на нито една отделно взета бивша европейска социалистическа страна.“ Вж: Дядов, А., „Защо успяват реформите и модернизацията на социализма в Кимай и във Виетнам“, сп. „Понегемник“, №11/12, 2000 г., стр.28.
- (12) Оп трите „Кита“, на които се крепеше българската икономика през 80-те години, единствено произвостството и търговията с наркотици бяха „заслуга“ на българския комунистически елит. Другите два фактора – елпното произвостство и търговията с оръжия и рекспорта на нефт, гържахме на неоконцананата икономическа зависимость, в която бяхме поставили СССР.
- (13) Защото бяхме „много майлутни на каона“.
- (14) Относно ролята на синовете на членове на ЦК на БКП вж. Давери, Д., „Експерименте на прехода. Българските и глобалните мрежи за бивните“, изд. „Изток-Запад“, С., 2010 г.
- (15) За България показателство за това е мораториумът върху изплащането на външния гърж, приет оп първото правителство на Андрей Луканов.

... гици за източноевропейските страни, въпреки че и за България, пише Александър Дядов. Тяхното рухване стана неизбежно и то се случва. Те бяха части, елементи на една система... и не можеха да съществуват, след като системата и нейното ядро се разпаднаха. Запаването на социализма не бе по силите на нито една отделно взета бивша европейска социалистическа страна.“ Вж: Дядов, А., „Защо успяват реформите и модернизацията на социализма в Кимай и във Виетнам“, сп. „Понегемник“, №11/12, 2000 г., стр.28.

(12) Оп трите „Кита“, на които се крепеше българската икономика през 80-те години, единствено произвостството и търговията с наркотици бяха „заслуга“ на българския комунистически елит. Другите два фактора – елпното произвостство и търговията с оръжия и рекспорта на нефт, гържахме на неоконцананата икономическа зависимость, в която бяхме поставили СССР.

(13) Защото бяхме „много майлутни на каона“.

(14) Относно ролята на синовете на членове на ЦК на БКП вж. Давери, Д., „Експерименте на прехода. Българските и глобалните мрежи за бивните“, изд. „Изток-Запад“, С., 2010 г.

(15) За България показателство за това е мораториумът върху изплащането на външния гърж, приет оп първото правителство на Андрей Луканов.